

Predikan 15:e sönd. efter Trefaldighet

2016-09-04 i Stockholm, kyrkoherde Sten Rydh

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Allsmäktige Gud, käre himmelske Fader. Jag vill gå in i ditt hus genom din stora nåd och tillbedja i ditt tempel. Herre, led mig i din rättfärdighet. Jag har din boning kär. Jag vill vara i din församling, som prisar och lovar dig. Hur ljuvliga är inte dina boningar, Herre Sebaot! Min själ längtar och trängtar till dina gårdar. Kom, låt oss tillbedja och falla ner för Herren, vår Skapare, ty han är vår Gud, och vi det folk som han har till sin hjord. Jag ber till dig, Herre Gud, bönhör mig efter din stora godhet med din trofasta hjälp. Amen. (Efter J. Habermann).

Låt oss Herre, nu bli stilla och lyssna till ditt heliga Ord. Amen.

Predikotext (2 årg. Luk. 10:38-42). Det enda nödvändiga (Marta och Maria).

38 Medan de var på väg kom Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem.

39 Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord.

40 Marta däremot var upptagen med alla förberedelser, och hon kom fram och sade: "Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig."

41 Herren svarade henne: "Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket.

42 Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne."

Vid kyrkodagarna i Finnåker för två veckor predikade jag om goda gärningar och om omöjligheten att genom lagen komma in i Guds rike. Vi hörde då om hur varken präster eller leviter ville hjälpa den slagne mannen, medan samariten visade sann kristen kärlek mot sin nästa. Dagens predikotext om Marta och Maria följer hos Lukas omedelbart efter berättelsen om den barmhärtige samariten, och den handlar också om tron och kärleken. Predikan skall därför ha följande två delar:

1. Goda gärningar gör ingen till kristen.
2. En kristen gör goda gärningar.

1. Goda gärningar gör ingen till kristen.

Jesus kommer hem till Marta och Maria. Det står att det var Marta som tog emot Jesus i sitt hem. Av allt att döma är det Marta som är den ledande av de två. Maria var kanske betydligt yngre. På andra ställen omtalas också brodern Lasarus, som sedan dog och blev uppväckt av Jesus. Det är märkligt att det då talas om **Martas** hus och inte Lasarus. Kanske Lasarus redan var sjuk och Marta var den som förestod huset och skötte allting. Det står ju att det var hon som tog emot Jesus **i sitt hem** och det är hon som är fullt upptagen med alla förberedelser. Hon är mycket mån om att tjäna Jesus på rätt sätt och ganska förargad, när Maria inte vill hjälpa till utan sitter sysslolös och bara lyssnar på

Jesus. Maria borde ju förstå själv, att hon skall hjälpa sin syster så att de tillsammans kan tjäna Jesus ännu bättre. Det är inte så roligt när en eller flera i familjen bara sitter och pratar eller sysslar med annat, medan en person måste göra allt arbete själv. Alla borde då först hjälpa till, så att alla sedan får tid att samtala.

När Jesus gick omkring och predikade reagerade människorna väldigt olika. En del tog emot Jesus och trodde på honom, medan andra förkastade honom. Somliga bjöd ibland hem honom till sina hus. Så blev Jesus till exempel bjuden till bröllopet i Kana (Joh. 1:1ff), till publikanen Sackeus (Luk. 19:5ff), till Petrus hus (Matt. 8:14ff), till fariséén Simons hus (Luk. 7:36ff), och hem till en annan farisé (Luk. 11:37ff).

Jesus uppfattades säkert som en stor och märklig lärare, eftersom han gjorde så många under och talade med makt och myndighet. En gång - efter brödundret - ville man ju till och med göra honom till kung! (Joh. 6:15). Några ville säkert bjuda hem Jesus för att de själva skulle framstå som viktiga personer. Så var det nog med fariséén i Luk. 11. När Jesus kom hem till honom uttalade Jesus mycket stränga ord om fariséerna och sade:

"Ni fariseer, ni rengör utsidan av bågaren och fatet, men ert inre är fullt av rofferi och ondska. Dårar, har inte han som gjort utsidan också gjort insidan? Men ge det som finns där inne till de fattiga, så blir allt rent för er (Luk. 11:39ff).

Att man vill bjuda hem Jesus till sitt hus måste alltså inte betyda att man verkligen tror på honom. Så länge vi tror att vi själva är goda och präktiga människor inför Gud är vi som fariséerna, som bara gör utsidan ren. Men insidan är full med rofferi och ondska. Då ändras ingenting av att vi bjuder hem Jesus. Vi kanske blir kristna till namnet och går i kyrkan, bekänner vår tro och tar emot nattvarden. Omvärlden ser och hör, att vi har bjudit hem Jesus. Men frågan är om vi verkligen tagit emot honom på rätt sätt. Har vi genom en sann omvändelse och tro gjort även insidan ren i kraft av Kristi försoning? Eller är vi fortfarande fariseer, som visserligen har det kristna namnet och den kristna bebyggelsen, men invärtes är fulla av orenhet, otro och ondska.

Marta bjöd säkert hem Jesus därför att hon uppriktigt ville tjäna honom. Hon ville anstränga sig på alla sätt för att ge Jesus ett värdigt mottagande. Hon lagade mat och förberedde allt. Hon hade städat ordentligt och ville att Jesus skulle känna sig som en ärad gäst i hennes hus. Marta kände säkert sin Bibel och visste hur viktigt det är att bevisa gästvänlighet. Hon var ju en judisk kvinna som ville leva efter Mose lag. Hon hade läst om hur Abraham tog emot de tre männen och genast lät slakta en dyrbar kalv för att ge främlingarna det bästa (1 Mos. 18). Hon hade läst om hur Abraham bugade sig djupt och artigt för främlingarna, tvättade deras fötter, gav dem vatten och såg till att de fick vila i skuggan. Abraham uppmanade Sara att baka bröd och gick själv och slaktade kalven och lät tjänarna laga till den medan han tog mjölk och grädde och sedan serverade gästerna och stod vid sidan för att ge dem allt de behövde. Abraham visste då inte, att det var Gud själv som besökte honom.

Så befaller Skriften oss alla att bevisa gästvänlighet, inte bara mot våra vänner, utan också mot främlingar:

En främling skall du inte förödmjuka eller förtrycka. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land (2 Mos. 22:21).

Var ivriga att visa gästfrihet (Rom. 12:13).

Glöm inte att visa gästfrihet, för genom gästfrihet har några fått änglar till gäster utan att veta om det (Hebr. 13:2).

Så ville också Marta troget tjäna Jesus genom att bevisa honom gästfrihet. Detta var i sig självt en god sak. Bibeln lär oss att älska vår nästa som oss själva. Detta är Guds lag. Men ändå blir allting fel om vi tror att vi genom att tjäna Gud kan bli kristna. Nej, goda

gärningar gör ingen till kristen. Gud vill visa oss, att vi i vårt inre är smutsiga och syndiga inför Honom, även om vi försöker göra utsidan fin och vacker. Om vi genom goda gärningar försöker komma till himmelen finner vi att vägen är stängd. Så kunde Marta med allt sitt tjänande inte alls bli en kristen. Vi ser också hur hennes hjärta är uppfyllt med förebråelser mot systemen, som sitter vid Jesu fötter och lyssnar på Guds Ord. Så kommer den som vill förtjäna saligheten med goda gärningar att bli uppfyllt med avundsjuka, bitterhet och fiendskap till de sanna kristna. Jag säger inte att Marta var en sådan, men vi ser att Herren Kristus ger henne en allvarlig tillrättavisning. Hon löper stor risk när hon tror att hon med sitt tjänande skall kunna bli from. Istället vill Jesus visa Marta, att alla hennes goda gärningar inte kan göra henne till kristen. Goda gärningar gör ingen till kristen.

Men vi säger för det andra:

2. En kristen gör goda gärningar.

/SYNDEN/

Marta kommer med förebråelser mot Jesus själv:

Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv?

Den som är upptagen med sina egna gärningar och sitt eget tjänande kommer att bli bitter mot Gud själv. Han eller hon kan inte förstå att de sanna kristna bara sitter och lyssnar till Jesus när han utlägger Skriften. Så förebrår Marta Jesus. När systemen inte har förstånd att hjälpa till borde väl ändå Jesus ge Maria en ordentlig skrapa och helst också berömma Marta för hennes tjänande!? Om Jesus verkligen är Messias, Kristus, borde han väl se detta och ge människorna beröm och klander allt eftersom de gör goda gärningar? Den lata Maria som inte gör någonting borde bestraffas av Herren, medan den flitiga, tjänande Marta borde få beröm. Kan man verkligen tro på en Herre, som inte alls bryr sig om detta utan bara fortsätter och fortsätter att föra teologiska samtal med lillasyster Maria. Det är verkligen ett dåligt sätt av den lata Maria, och även Jesus får sin del av klandret: Bryr du dig inte om orättvisan alls? Ser du inte hur Maria bär sig åt? Stöder du henne verkligen i detta, Jesus?

Så är vi människor ständigt upptagna med att se på våra egna och andras gärningar. Men detta är den stora synden. Vi tror att även Gud ser till våra gärningar och skall belöna de goda gärningarna med himmelen men straffa de onda gärningarna.

Och så säger ju även Guds lag:

Han ska löna var och en efter hans gärningar: evigt liv åt dem som uthålligt gör det goda och söker härlighet, ära och odödlighet, men vrede och straff åt dem som söker sitt eget och inte följer sanningen utan orättfärdigheten (Rom. 2:6-8).

Hur kan vi då säga att goda gärningar inte gör någon till kristen? Svaret är att alla människors goda gärningar inför Gud är fulla med synd. Människans inre är helt och hållet fördärvat. Om vi verkligen kunde hålla lagen i allt, skulle vi få himlen som lön. Men vi kan inte detta. Ingen enda kan det. Lagens väg är därför stängd för oss. Vi kan inte bli kristna genom goda gärningar alls.

/NÅDEN/

Hur blir vi då kristna? Genom evangelium. Jesus har uppfyllt lagen i vårt ställe. Jesus har lidit och dött på korset för oss alla. Det var säkert detta Jesus undervisade Maria om. Vägen till himmelen är en annan än lagens väg. Det är genom evangelium, det glada budskapet om Messias, som vi blir frälsta. Att Messias skulle komma visste judarna. Men de flesta kände inte igen honom. De trodde att han skulle komma som en mäktig, jordisk konung och befria folket från romarna. Men nu kom han fattig, eländig, ringa, ridande på

en åsna. Han kom som Herrens lidande tjänare, med ringa utseende, föraktad och smädad. Det var säkert detta som Jesus undervisade Maria om, och hon lyssnade och lyssnade.

Jesus talade med Maria om det enda nödvändiga. Tro på Herren Jesus Kristus, så blir du frälst. När våra synder är blodröda kan de bli vita som snö (Jes. 1:18). En människa måste bli född på nytt av vatten och ande (Joh. 3:5). Så är vägen till Gud inte goda gärningar som vi gör, utan den stora, goda gärningen som Gud själv har gjort mot oss: försoningen, frälsningen, rättfärdiggörelsen. Och inte bara detta att han har burit hela världens synd och uppfyllt lagen. Han ger oss också sin Helige Ande genom Ordet och sakramenten. Så gör Gud alltsammans och inbjuder oss att ta emot det genom tron. Säkerligen var Marias hjärta brinnande när hon hörde Jesus tala om evangelium. Så blev Maria en kristen genom att endast lyssna på Jesu Ord. Därför säger Jesus:

Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne.

Jesus visar oss genom de två systrarna skillnaden mellan lag och evangelium. Marta står för lagen, som säger att vi skall tjäna Gud med våra gärningar för att komma till himmelen. Men det är omöjligt på grund av synden. Maria däremot står för evangelium: När vi lyssnar på Jesus och hans ord om vad Han har gjort för oss får vi ta emot tron i våra hjärtan. Detta är den goda delen, och den skall aldrig tas ifrån en kristen.

Därför måste en människa först bli kristen, för att sedan kunna göra goda gärningar. Vi läser också i evangelierna om hur Maria både trodde på Kristus och tjänade honom genom att i kärlek smörja hans hår med dyrbar olja. Och vi läser också om hur Marta glädjande nog också kommer till tro i samband med Lasarus sjukdom, död och uppståndelse.

Dagens evangelium lär oss alltså, att en syndare blir frälst endast genom att lyssna på evangelium. Han eller hon får då tron och blir född på nytt. Därefter är en kristens alla gärningar vägbehagliga inför Gud. De är visserligen bristfälliga och uppblandade med synd. Men på grund av Kristi försoning har en kristen alltid syndernas förlåtelse och genom den Helige Ande får en kristen en ny och villig ande, som självmant av kärlek tjänar Gud.

Därför är det så:

Goda gärningar gör ingen till kristen, men en kristen gör goda gärningar. Amen.

* * *

Dagens högmässa inleddes med katekesundervisning. Ett häfte med Luthers lilla katekes i nyöversättning delades ut och vi växelläste buden med förklaringar och sjöng till varje bud motsvarande vers ur katekespsalmen "Betrakten väl de tio bud..." (Sv. Ps. 178). Under höstens högmässor kommer de 10 buden att förklaras närmare. Under våren blir det trosbekännelsens artiklar.

Psalmerna var: 5, 178, 317, 214, 218, 196, 187, 188 och 66.